

Energiecoöperaties zijn open en democratisch

Opinie door Siward Zomer 21-08-2017

Kim Putters, directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau, vindt dat burgerinitiatieven zoals energiecoöperaties mensen uitsluiten. Hij schreef dit op 6 juni in een opiniestuk in het FD (Vraagstuk van duurzaamheid is ook een sociale kwestie geworden) en later herhaalde hij die mening in het televisieprogramma Het Filosofisch Kwintet. Naar mijn mening, die ik kan baseren op mijn dagelijkse praktijkervaringen, klopt dit niet.

Putters' standpunt strookt ten eerste niet met de organisatievorm waar vrijwel alle duurzame energie-initiatieven van burgers voor kiezen, en ten tweede ken ik geen enkel initiatief dat het inclusiviteitspunt niet onderkent. Op dit moment staat het echterhelaas niet hoog op de agenda. Dat is geen sociale kwestie en het heeft ook niets te maken met uitsluiten van groepen mensen. Het is simpelweg een capaciteitsprobleem, het gaat om de hoeveelheid werk die initiatiefnemers aan kunnen.

Groei

We zijn in Nederland nog maar net begonnen met duurzame energie. Burgerinitiatieven zijn veelal niet ouder dan zes jaar. Hardwerkende vrijwilligers hebben in die tijd met veel moeite een coöperatieve duurzame energiesector uit de grond weten te trekken. De groei komt er nu eindelijk in. Vorig jaar zagen we een verdrievoudiging van productie van coöperatieve zonneprojecten.

Inclusiviteit

De meeste burgerinitiatieven kiezen als ze groter worden voor de coöperatie als organisatievorm. Het is de rechtsvorm die hun principes het beste reflecteert. Dit zijn juist principes van inclusiviteit. Coöperaties zijn open en democratische organisaties. Een coöperatie heeft als eerste principe open en vrijwillig lidmaatschap. Met andere woorden: coöperaties staan open voor iedereen in de gemeenschap. Ze sluiten niemand uit. Het doel van de meeste duurzame energiecoöperaties is om een bedrijf van, voor en door de gemeenschap te worden. Het is niet verplicht om lid te worden, maar er zal niemand geweigerd worden.

Het tweede principe is democratische zeggenschap van de leden. Ieder lid heeft één stem in de organisatie. Ongeacht hoeveel geld je geïnvesteerd hebt in de coöperatie, wat je opleidingsniveau is, hoe je eruit ziet, of welke positie je bekleedt in de coöperatie. Ieder lid kan deelnemen in het bestuur en de commissies van de coöperatie, als hij of zij daarvoor gekozen is door de leden.

De meeste burgerinitiatieven worden inderdaad opgezet door hoogopgeleide mensen. Daar begint het mee. Daarna gaan ze aan de slag met het ontwikkelen van duurzame energieprojecten en niet zozeer direct met diversiteit in hun ledenbestand creëren.

Opgestroopte mouwen

Als directeur van ODE Decentraal bezoek ik energiecoöperaties in het hele land. Ik zie daar 'gewone' burgers met opgestroopte mouwen zich een weg banen door bureaucratie en zeer complexe regelgeving. Ik zie ze concurreren met internationale bedrijven over een stukje grond in hun eigen gemeente waar ze een coöperatief windproject of zonnepark willen bouwen. Daarnaast steken ze erg veel tijd en energie in het overtuigen van hun eigen gemeente om serieus aan de slag te gaan met de energietransitie.

Het zijn stuk voor stuk mensen die zich in hun vrije tijd het snot voor de ogen werken om ervoor te zorgen dat burgers uit hun gemeenschap de mogelijkheid krijgen om mee te doen in de energietransitie. Zodat iedereen zeggenschap kan krijgen over energie en de geldstromen die daaruit voortkomen. Hoe divers hun leden zijn is in deze fase nog geen topprioriteit. Ze zijn er gewoon te druk voor.

Je ziet dat coöperaties die wel voldoende mensenkracht hebben, dit soort onderwerpen zeker kunnen oppakken. Een mooi voorbeeld is de coöperatie Bristol Energy in Engeland die het aanpakken van energiearmoede tot haar hoofddoel heeft gemaakt. Maar die capaciteit komt niet vanzelf.

Ivoren toren

Als iemand vanuit een ivoren toren roept naar mensen die tot hun knieën in de modder staan dat ze het niet goed doen, dan hebben ze daar niets aan. Als je wilt dat er iets verandert moet je met concrete oplossingen komen. ODE Decentraal is al jaren bezig om de handelingscapaciteit van duurzame energiecoöperaties te vergroten door bij de Nederlandse overheid te pleiten voor een investeringsfonds voor de ontwikkeling van energiecoöperaties. Dit fonds helpt de eerdergenoemde voorlopers om de eerste stap te zetten met zon of windparken. Hiermee weten ze een kasstroom op gang te brengen en komt er ruimte voor andere projecten zoals educatie en energiearmoede en het aanspreken en bereiken van andere doelgroepen.

Dit opiniestuk verscheen ook in het Financieel Dagblad¹.

Siward Zomer is bestuurder van de Europese Federatie van energiecoöperaties REScoopEU, directeur van ODE Decentraal (branchevereniging van energiecoöperaties) en voorzitter van coöperatieve vereniging De Windvogel.

---

¹ <https://fd.nl/opinie/1212445/energiecooperatie-is-open-en-democratisch-en-streeft-niet-naar-uitsluiting-van-mensen>